

Handläggare: Camilla Skytte
Telefon: 08-508 02 063

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Remiss från kommunstyrelsen.

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Ulrika Axelsson
avdelningschef
Kista SDF

Sakir Demirel
socialchef
Rinkeby SDF

Sammanfattning

Rapporten *Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd* har kommit som remiss till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.

I rapporten redovisas förslag till förändringar i riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd. Tillsammans med den remitterade rapporten har stadsledningskontorets (SLK) remissvar bifogats. SLK framför i sitt svar att de anser att det inom ett par områden finns grund att överväga att gå längre än som föreslås i förslaget till reviderade riktlinjer.

Förvaltningarna lämnar synpunkter både utifrån förslaget till reviderade riktlinjer och utifrån SLK:s förslag att förändra ytterligare. Sammantaget anser förvaltningarna att riktlinjerna är ändamålsenliga och överensstämmer med de principer som gäller välfärd och allmänna rättvise- och jämställdhetsprinciper.

Bilagor:

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2007-03-30
2. Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben för försörjningsenheten vid Rinkeby stadsdelsförvaltning, i samverkan med verksamheterna för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad vid Rinkeby och Kista stadsdelsförvaltningar.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav den 8 december 2006, i samband med behandlingen av budget 2007 för Stockholms stad, kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en översyn av riktlinjerna för ekonomiskt bistånd, bl.a. i syfte att införa krav på motprestation som huvudregel. Ny politisk inriktning i staden, ändringar i lagstiftningen samt andra förändrade förutsättningar har också aktualiserat behovet av reviderade riktlinjer.

Översynen har genomförts av en arbetsgrupp under ledning av stadsdelsdirektör Gillis Hammar. I arbetsgruppen har funnits representanter för socialtjänstförvaltningen liksom stadsledningskontorets finans- och juridiska avdelning samt Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har, för yttrande senast den 31 maj 2007, överlämnat ”Förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd” till samtliga stadsdelsnämnder, socialtjänstnämnden och äldrenämnden. Förslaget bifogas (*bilaga 2*). Stadsledningskontoret har yttrat sig över förslaget. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande bifogas (*bilaga 1*).

Föreslagna förändringar

I förslaget om reviderade riktlinjer finns i inledningen ett förtydligande av uppdraget. Vad gäller själva rätten till bistånd finns förändringar när det gäller rätten till bistånd till SL-kort, preciseringar när det gäller att godkänna vissa kostnader för elförbrukning, lösöresbelopp i hemförsäkring och bostadsstorlek, en tidsgräns föreslås vid bistånd i form av magasineringskostnad. Avsnittet om ekonomiskt bistånd till egenavgifter vid institutionsboende och avgift vid sjukhusvård har förtydligats liksom avsnittet om ekonomiskt bistånd till begravningskostnad. Gällande tandvård har ett förtydligande om narkostandvård gjorts. När det gäller telefonabonnemang föreslås mobiltelefon kunna ersätta stationär telefon om inte särskilda skäl föreligger. Nya avsnitt har införts gällande personer som tillfälligt vistas i kommunen, om kontraktsvård och om bistånd till spelberoende. Slutligen har avsnittet om EU-medborgare omarbetats enligt de nya EU-reglerna.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret (SLK) har lämnat synpunkter och förslag på några områden i de föreslagna reviderade riktlinjerna där de tycker att det finns skäl att gå längre än som föreslås. SLK anser att det finns skäl att ytterligare överväga hur stadens system bör vara utformade för att undvika negativa marginaleffekter av att gå från bidragsberoende till arbete. Vidare anser SLK att det bör övervägas om det kan ställas krav på inom vilket geografiskt område man som bidragsmottagare förväntas acceptera ett erbjudande om arbete. Här hänvisas till arbetsförmedlingens regler för den som uppstår a-kassa. SLK anser att

det ska ställas tydliga krav på personer som uppbär ekonomiskt bistånd att ta arbeten som är belägna på avstånd från staden, krav om att flytta dit jobben finns anses skäligt.

SLK menar också att det finns skäl att överväga att staden ska begära intyg från fastighetsägaren om medgivande till andrahandsförhyrning och inneboende innan ersättning för boendekostnad utges.

SLK anser vidare att staden bör införa tydligare regler om att istället för kontanta medel utge ekonomiskt bistånd i form av rekvisitioner/matkuponger i de fall som det bedöms att pengarna annars kommer att användas för att finansiera missbruk.

Förvaltningarnas synpunkter

Rinkeby och Kista stadsdelsförvaltningars synpunkter på det förslag som överlämnats för yttrande och på SLK:s synpunkter presenteras nedan.

Arbetslinjen

Förvaltningarna kan konstatera att förslaget till reviderade riktlinjer vid handläggning av ekonomiskt bistånd innebär enhetligare riktlinjer med betoning på att hjälpa människor att finna vägar till självförsörjning. Det är bra att betoning läggs på att arbetssättet ska vara strukturerat och att en arbetsplan alltid skall upprättas där det framgår vilka krav på motprestationer som socialtjänsten ställer för att försörjningsstöd ska kunna utgå. Genom att riktlinjerna anger att arbetsplanen regelbundet skall följas upp och utvärderas ställs krav på att socialtjänsten måste bli bättre på att mäta effekter av beslutade insatser och därigenom också kvalitetssäkra verksamheten.

Barnperspektivets betydelse vid handläggning av ekonomiskt bistånd anges sammanfattande i kapitel ett. Förvaltningarna anser dock att ett resonemang om detta specifikt kunde införas i kapitel fem under rubriken *Att stå till arbetsmarknadens förfogande*, med utgångspunkt i krav i förhållande till barnperspektivet. En fråga som har kommit upp i anslutning till detta är huruvida man ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande om man inte kan jobba kvällar eller helger p.g.a. att man inte har barnomsorg att tillgå.

Arbetsresor

Riktlinjerna för rätten till bistånd till arbetsresor har förtydligats vilket anses underlätta en mer enhetlig bedömning. I förslaget till reviderade riktlinjer anges beträffande rimligt gångavstånd, att ca tre km kan tjäna som utgångspunkt vid bedömning av rätten till bistånd till SL-kort .

Förvaltningarna anser dock att en individuell bedömning alltid måste göras ifråga om bistånd till SL-kort när behov finns av andra skäl, t.ex. att kunna delta i behandling och rehabiliteringsinsatser. I förslaget anges i samband med rätten till bistånd till ej arbetsrelaterade resor att behovet av att resa ska vara *regelbundet*. Förvaltningarna har dock inte funnit något förtydligande om vad som menas med *regelbundna resor* utifrån en tids-

aspekt. Förvaltningarna utgår därför ifrån att individuell bedömning skall göras i det enskilda fallet. Detta kan dock föranleda olika bedömningar både inom de egna förvaltningarnas verksamheter som övriga förvaltningar i staden.

Söka arbete utanför det geografiska området

Personer som söker arbete via arbetsförmedlingen är i princip skyldiga att ta erbjudet relevant arbete oavsett om det ligger i hemkommunen eller ej. Principen innebär, att kan man inte finna arbete inom sin egen bransch nära sin bostad och man vill fortsätta inom sitt yrke, får man enligt arbetsförmedlingens regler flytta dit där jobbet/en finns.

Förvaltningarna instämmer i SLK:s remissvar att staden mycket tydligare måste ställa krav på att personer som uppbär ekonomiskt bistånd ska ta arbeten som är belägna på pendlingsavstånd från hemmet eller till och med flytta till annan ort där jobb finns. Hårdare krav på detta skall ställas på ensamstående utan barn. Hänsyn skall dock alltid tas till barns och eventuell partners situation i familjen. Förvaltningarna vill dock peka på ett par faktorer som kan behöva övervägas i och med ett starkare krav om att pendla långt till ett arbete eller att flytta till en annan ort där jobb finns. En faktor är om kravet på att pendla långt eller flytta till en annan ort ska gälla oavsett anställningsvillkor, t.ex. vikariat eller korttids jobb. Den andra faktorn är att det kan behöva övervägas hur tillgången till flexibel barnomsorg ser ut på bostadsorten vid krav om att pendla längre sträckor.

Marginal effekter

Det är nödvändigt att betona värdet av eget arbete och de inkomster som ett arbete ger. I hushåll med ungdomar, som under sommaren arbetar, anser förvaltningarna att ungdomar ska få behålla sina inkomster vid bedömning av hushållets behov av försörjningsstöd.

Det är viktigt att ungdomar tidigt förstår vikten av försörjning genom eget arbete. Det är angeläget att ungdomar inte upplever en försämring i sin ekonomiska situation när individen går från bidrag till försörjning genom eget arbete.

Förvaltningarna instämmer i SLK:s remissvar att det finns skäl att staden ytterligare överväger hur systemen skall utformas för att förebygga negativa marginaeffekter av att gå från bidragsberoende till arbete.

Bistånd till boendekostnad

Enligt förslaget till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd anges att godkänt andrahandskontrakt ska eftersträvas men kan inte krävas. Undantag ska dock göras om hushållet genom ett icke godkänt kontrakt går miste om bostadsbidrag. I SLK:s remissvar anges hårdare krav som innebär att staden bör överväga att begära intyg från fastighetsägaren om medgivande till andrahandsförhyrning och inneboende innan försörjningsstöd för boendekostnad utges.

Förvaltningarna instämmer i att illegal andrahands- och inneboende i hyresfastigheter är ett stort problem inom Stockholm och även inom stadsdelsområdet.

Med hårdare krav på medgivande från fastighetsägaren om andrahandförhyrning och inneboende blir det tydligare bedömningar inom staden. Utifrån barnperspektivet bör dock alltid en individuell bedömning göras för barnfamiljer. Ett övervägande om vistelsebegreppet enligt socialtjänstlagen (SoL) måste dock göras och detta kan troligen ge upphov till diskussioner inom staden. Förvaltningen anser att vistelsebegreppets innebörd inom Stockholms stad med fördel kan tydliggöras även under avsnittet i riktlinjerna som gäller bistånd till boendekostnad.

Förvaltningarna vill dock påtala att en följd effekt som kan bli aktuell vid hårdare krav om medgivande vid andrahandsförhyrning och inneboende är att fler personer kan komma att behöva beviljas bistånd enligt tak över huvudet garantin, TÖG.

Förvaltningarna vill även i samband med frågan om bistånd till boendekostnad lämna ett par övriga synpunkter. Förvaltningarna anser att en översyn bör göras vad gäller hyresnivåerna för inneboende, idag anges riktlinjen vara kostnaden för hotellhem eller studentrum vilket anses vara en för hög nivå. Förvaltningarna anser också att det kan tydliggöras att huvudregeln är att man inte kan skaffa sig en egen bostad under period då man inte har inkomst.

Flyktingar med placering i en annan kommun

Förvaltningarna anser att den illegala andrahandsmarknaden på bostadsområdet också ger upphov till att flyktingar med placering i en annan kommun kan söka sig till stadsdelsområdet utan att bostad och arbete är ordnat. Idag kan alltså flyktingar få sina boendekostnader betalda av socialtjänsten, trots att de lämnat ett ordnat boende på ursprungsorten.

Ekonomiskt bistånd i form av rekvisitioner/matkuponger

Förvaltningarna anser att skrivningen i förslaget till reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd väl följer förvaltningens uppfattning kring hur prövning av ekonomiskt bistånd till personer som har ett pågående missbruk skall handläggas. Idag har redan socialtjänsten möjlighet att använda sig av rätten att istället för kontanta medel utge ekonomiskt bistånd i form av rekvisitioner/matkuponger eller hänvisa till speciell restaurang. Möjligheten ska användas restriktivt. Förvaltningarna håller således inte med SLK:s hårdare krav på skrivning av riktlinjerna.

Övriga synpunkter

Förvaltningarna anser att förslaget till nya riktlinjer förtydligar och mer enhetligt beskriver prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. Som exempel, är det bra att riktlinjerna anger en mer likartad bedömning av *skälighets kostnad* för hur bistånd till elförbrukning, lösoresbelopp i hemförsäkring och bostadsstorlek skall handläggas. I riktlinjerna för bistånd

till elkostnad anges endast riktlinjer för förbrukningen av el, förvaltningarna anser att ett tillägg behöver göras gällande den fasta kostnaden som elbolagen debiterar.

Förslaget innehåller också en tidsgräns vid bistånd i form av magasineringskostnad. Detta innebär ett förtydligande i jämförelse med nuvarande riktlinjer. Tidsgränsen underlättar handläggningen av försörjningsstöd till denna kostnad.

Förvaltningarna uppskattar formuleringen av uppdraget i kapitel två som tydliggör att uppdraget för Ekonomiskt bistånd omfattar både handläggning och utredning av ansökningar om ekonomiskt bistånd samt att stödja och motivera personer till självförsörjning.

Förvaltningarna anser att skrivningen om Försörjningsstöd vid vistelse på institution tydliggör hur egenavgift ska hanteras.

Förvaltningarna anser att det är viktigt att beakta att bedömningen av rätten till bistånd ska ske utifrån vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. I förslaget anges detta bland annat i inledningen till kapitel fyra *Bistånd till livsföring i övrigt*. Förvaltningarna anser dock att man närmare skulle kunna belysa vid vilken omfattning t.ex. *kostnaden* för tandvård är jämförbar med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig. Det är förvaltningarnas uppfattning att de kostnader som idag beviljas i många fall vida överstiger en låginkomsttagares ekonomiska möjligheter. I de aktuella riktlinjerna samt i förslaget anges endast omfattning utifrån vårdens omfattning dvs. vilken tandstatus som kan anses skälig.

Förslaget till nya riktlinjer anger en starkare koppling till Paraplysystemet i jämförelse med nuvarande riktlinjer.

Förvaltningarna anser att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd skall finnas tillgängliga på stadens hemsida. Detta ger medborgarna i staden en möjlighet att ta del av det styrdokument som ligger till grund för hur stadens tjänstemän skall handlägga prövning av ekonomiskt bistånd.
